

Euroopa Kohus jätab rahuldamata Slovakkia ja Ungari hagid varjupaigataotlejate kohustusliku ümberpaigutamise ajutise mehhanismi peale

Kõnealune mehhanism aitab tõhusalt ja proportsionaalselt kaasa Kreeka ja Itaalia toimetulemisele 2015. aasta rändekriisi tagajärgedega

Reageerimaks rändekriisile, mis tabas Euroopat 2015. aasta suvel, võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu otsuse,¹ et aidata Itaaliale ja Kreekal toime tulla massilise rändajate sissevooluga. Otsuses on ette nähtud 120 000 ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajava isiku ümberpaigutamine nendest kahest liikmesriigist teistesse liidu liikmesriikidesse kahe aasta jooksul.

Vaidlustatud otsus võeti vastu ETL artikli 78 lõike 3 alusel, milles on sätestatud: „[k]ui ühes või mitmes liikmesriigis tekib kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevoolu tõttu hädaolukord, võib nõukogu võtta komisjoni ettepaneku põhjal vastu ajutisi meetmeid asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide toetamiseks. Nõukogu teeb otsuse pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga“.

Slovakkia ja Ungari, kes samamoodi nagu Tšehhi Vabariik ja Rumeenia hääletasid nõukogus selle otsuse tegemise vastu,² paluvad Euroopa Kohtul otsuse tühistada ning tuginevad esiteks põhjendustele, millega nad soovivad tõendada, et otsuse vastuvõtmisel rikuti menetlusnorme või valiti sobimatu õiguslik alus, ja teiseks viitavad sellele, et kõnealune otsus ei ole rändekriisile reageerimiseks sobiv ega ka vajalik.

Euroopa Kohtus astus Slovakkia ja Ungari nõuete toetuseks menetlusse Poola, samas kui nõukogu nõuete toetuseks astusid menetlusse Belgia, Saksamaa, Kreeka, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg, Rootsi ja komisjon.

Oma tänases otsuses **jätab Euroopa Kohus Slovakkia ja Ungari esitatud hagid täielikult rahuldamata.**

Kõigepealt lükkab Euroopa Kohus tagasi argumendi, mille kohaselt oleks tulnud kohaldada seadusandlikku menetlust,³ kuna ETL artikli 78 lõikes 3 on ette nähtud Euroopa Parlamendiga konsulteerimine, kui meede võetakse selle sätte alusel. Selle kohta leiab Euroopa Kohus, et seadusandlikku menetlust võib kohaldada üksnes juhul, kui mõnes aluslepingute sättes on sellisele menetlusele sõnaselgelt viidatud. ETL artikli 78 lõige 3 ei sisalda aga mingit sõnaselget viidet seadusandlikule menetlusele, mistõttu **võis** vaidlustatud otsuse **vastu võtta muu kui seadusandliku menetluse kohaselt** ja see otsus kujutab endast järelikult muud kui seadusandlikku akti.

Samas kontekstis otsustab Euroopa Kohus, et ETL artikli 78 lõige 3 võimaldab liidu institutsioonidel **võtta kõik vajalikud ajutised meetmed, et tõhusalt ja kiiresti reageerida hädaolukorrale, mille on põhjustanud ümberasustatud isikute ootamatu sissevool.** Nende meetmetega võib ka teha erandeid seadusandlikest aktidest, eelkõige tingimusel, et neil on

¹ Nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 248, lk 80).

² Soome jäi hääletamisel erapooletuks, samas kui ülejäänud liikmesriigid hääletasid otsuse vastuvõtmise poolt.

³ Seadusandlik tavamenetlus või seadusandlik erimenetlus, mis on ette nähtud ETL artiklis 289.

piiritletud esemeline ja ajaline kohaldamisala, ning tingimusel, et nende eesmärk ega tagajärg ei ole seadusandlike aktide püsiv asendamine või muutmine – tingimused, mis on käesoleval juhul täidetud.

Euroopa Kohus täpsustab samuti, et kuivõrd vaidlustatud otsus on muu kui seadusandlik akt, **ei kehtinud selle vastuvõtmisele nõuded, mis puudutavad liikmesriikide parlamentide osalemist ning nõukogu toimuva arutelu ja hääletamise avalikkust** (kuna need nõuded kehtivad üksnes seadusandlike aktide suhtes).

Seejärel märgib Euroopa Kohus, et vaidlustatud otsuse ajaline kohaldamisala (ehk ajavahemik 25. septembrist 2015 kuni 26 septembrini 2017) on täpselt piiritletud, mistõttu ei saa selle ajutist laadi kahtluse alla seada.

Lisaks leiab Euroopa Kohus, et **Euroopa Ülemkogu 25. ja 26. juuni 2015. aasta järeldused**, mille kohaselt liikmesriigid peavad „konsensuse alusel“ otsustama ilmselgelt rahvusvahelist kaitset vajavate isikute jaotuse üle, „arvestades iga liikmesriigi eriomast olukorda“, **ei saanud vaidlustatud otsuse vastuvõtmist takistada**. Need järeldused puudutasid nimelt ühte teist ümberpaigutamise projekti, mille eesmärk oli 2015. aasta esimese kuue kuu jooksul aset leidnud rändajate sissevoolule reageerimiseks jagada liikmesriikide vahel ära 40 000 isikut. Selle projekti kohta tehti otsus 2015/1523⁴, mitte käesoleval juhul vaidlustatud otsus. Euroopa Kohus lisab, et Euroopa Ülemkogu ei või mingil juhul muuta aluslepingutes ette nähtud hääletusreegleid.

Peale selle tõdeb Euroopa Kohus, et kuigi komisjoni algsesse otsuse ettepanekusse tehti olulisi muudatusi, eelkõige muudatused, millega täideti Ungari palve mitte kuuluda ümberpaigutamismehhanismist abisaavate liikmesriikide loetellu⁵ ja kvalifitseeriti see riik ümberpaigutamise sihtliikmesriigiks, **teavitati parlamenti nendest muudatustest nõuetekohaselt enne tema 17. septembri 2015. aasta resolutsiooni vastuvõtmist**, mistõttu oli tal võimalik seda oma resolutsioonis arvesse võtta. Sellega seoses rõhutab Euroopa Kohus, et pärast seda kuupäeva tehtud muud muudatused ei mõjutanud komisjoni ettepaneku põhisisu.

Lisaks otsustab Euroopa Kohus, et **nõukogu ei olnud kohustatud vaidlustatud otsust vastu võtma ühehäälse**, isegi kui eespool nimetatud muudatuste vastuvõtmiseks pidi ta komisjoni algsest ettepanekust kõrvale kalduma. Euroopa Kohus tõdeb nimelt, et komisjon kiitis muudetud ettepaneku heaks oma kahe liikme kaudu, kes olid volinike kolleegiumilt selleks volituse saanud.

Peale selle on Euroopa Kohus seisukohal, et vaidlustatud otsuses ette nähtud ümberpaigutamismehhanism **ei ole ilmselgelt sobimatu meede, et panustada sellega taotletava eesmärgi saavutamisse** ehk aidata Kreekal ja Itaalia rändekriisi tagajärgedega toime tulla.

Sellega seoses leiab Euroopa Kohus, et **otsuse kehtivust ei saa kahtluse alla seada tagasiulatuvate hinnangute põhjal otsuse tõhususe kohta**. Nimelt, kui liidu seadusandja peab hindama uute õigusnormide tulevast mõju, võib tema hinnangut arvustada vaid juhul, kui see on ilmselgelt ekslik, arvestades teavet, mis oli seadusandja käsutuses kõnealuste normide vastuvõtmise ajal. Nii ei ole see käesoleval juhul, kuivõrd nõukogu analüüsis tol hetkel kättesaadavate statistiliste andmete üksikasjalikule hinnangule tuginedes objektiivselt meetme mõju asjaomasele hädaolukorrale.

Selles kontekstis märgib Euroopa Kohus eelkõige, et vaidlustatud otsuse alusel seni toimunud ümberpaigutamiste väike arv võib olla seletatav asjaoludega, mida nõukogul ei olnud otsuse vastuvõtmise ajal võimalik ette näha, milleks on **eelkõige teatud liikmesriikide koostöö puudumine**.

⁴ Nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 239, lk 146).

⁵ Ungari kinnitab, et ta keeldus sellest, et teda kvalifitseeritaks ümberpaigutamismehhanismist abisaavaks liikmesriigiks, et vältida olukorda, kus teda peetakse liikmesriigiks, kes vastutab nende varjupaigataotluste läbivaatamise eest, mis oleks tulnud esitada liikmesriigis, mille kaudu rändajad tegelikult liidu territooriumile sisenesid.

Lõpuks tõdeb Euroopa Kohus, et nõukogu ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta asus seisukohale, et **vaidlustatud otsuse eesmärki ei ole võimalik saavutada vähem piiravate meetmetega. Nii leiab Euroopa Kohus, et nõukogu ei ületanud oma laia kaalutlusruumi, kui ta asus seisukohale, et** otsuses 2015/1523 ette nähtud mehhanismist, mille eesmärk juba oli vabatahtlikkuse alusel ümber paigutada 40 000 isikut, ei piisa selleks, et tulla toime enneolematu rändajate sissevooluga, mis leidis aset 2015. aasta juulis ja augustis.

MÄRKUS: Tühistamishagi eesmärk on saavutada liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamine. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, siis õigusakt tühistatakse. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamise tulemusel võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106